

„Przestrzeń informacyjna bibliotek jako narzędzie do zbliżania kulturowego młodzieży Polski i Litwy na drodze do wspólnej Europy”

„Spotkania seminaryjnego młodych bibliotekarzy Polski i Litwy pomostem do kreowania pozytywnych i przyjaznych relacji pomiędzy obu narodami”

22 – 24 czerwca 2009 – Toruń, 24 – 26 września 2009 – Kowno

Realizatorem niniejszego projektu były Polski Związek Bibliotek oraz Związek Bibliotek Samorządowych Litwy (Lietuvos Savivaldybių Viešųjų Bibliotekų Asociacija). W jego realizacji wzięło udział 22 bibliotekarzy po 11 osób z obu krajów. Biblioteki litewskie reprezentowali przedstawiciele z Kowna, Uteny, Trok, Bezdan, Porudomina i Panevezis. Uczestnicy z Polski przyjechali z Częstochowy, Jasła, Koszalina, Krosna, Leszna, Lęborka, Oleśnicy, Rzeszowa, Szemud i Trzcianki. **Projekt został dofinansowany ze środków Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji poprzez Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży.**

Pierwsze spotkanie młodych bibliotekarzy Polski i Litwy odbyło się w dniach 22-24 czerwca w Toruniu. Przy jego okazji odbyło się posiedzenie Zarządu PZB, podczas którego została podpisana umowa o dalszej współpracy pomiędzy LSVBA oraz PZB. Akt ten jest wyrazem obopólnej chęci rozwijania i intensyfikacji współpracy pomiędzy tymi stowarzyszeniami, która opierała się do tej pory na realizacji porozumienia podpisanego w Suwałkach 2004 roku. Na toruńskim spotkaniu bibliotekarze litewscy przedstawili swoje biblioteki – w czasie wystąpień zapoznali polskich partnerów z metodami pracy z czytelnikiem, ofertą, jakiej mogą spodziewać się mieszkańcy obsługiwanych przez ich biblioteki rejonów, ze swoimi warunkami pracy. Scharakteryzowali również użytkowników bibliotek samorządowych w zależności od ich wielkości oraz od wielkości miasta, w których działają, opowiedzieli też o preferencjach czytelniczych Litwinów oraz o sposobach promowania czytelnictwa i recepcji polskiej literatury. Polscy bibliotekarze skupili się natomiast na przybliżeniu historycznego rozwoju obu narodów przy czym dobór tematów został podporządkowany wnikliwemu przedstawieniu punktów styecznych w historii Litwy i Polski oraz losów tych narodów w przełomowych dla nich okresach.

Pierwsze spotkanie rozpoczęło się od wygłoszenia referatu poruszającego problematykę historii języków polskiego i litewskiego i przedstawiającego zjawisko bałtoślwiańskiej wspólnoty językowej. Kolejna część składająca się z sześciu wystąpień dotyczących przeszłości politycznej ukazała wzajemną zależność w/w narodów, okresy dobre i złe w historii kontaktów pomiędzy

obydwoma państwami i obydwo narodami, a przede wszystkim unaoczniała konieczność budowania pozytywnych relacji pomiędzy nimi. Ostatnie toruńskie spotkanie warsztatowe składało się z trzech referatów, których treść dotyczyła historii literatury, gdzie poruszono kwestię pisarzy wywodzących się z pogranicza kultur, a których życiorysy i twórczość mogą być punktem wyjścia do rozważań na temat podobieństw kulturowych oraz „polskości” czy „litewskości” kultury. Po każdym wystąpieniu miała miejsce krótka dyskusja, w której każda ze stron przedstawiała swój punkt widzenia na dany temat oraz powszechnie utarte w swoich krajach opinie. Problematyka poruszana na spotkaniu objęła okres do wybuchu II Wojny Światowej. Poza częścią merytoryczną uczestnicy spotkania zwiedzili wraz z przewodnikiem Toruń poznając najciekawsze zabytki tego historycznego miasta oraz nowoczesne obiekty kulturalne jak Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu”. W jedynym w Polsce - Żywym Muzeum Piernika poznali recepturę i sposób wypieku tradycyjnych toruńskich pierników a następnie samodzielnie je wykonali. W czasie jednego z wieczorów przy kolacji w kręgielni wszyscy aktywnie włączyli się do gry a nawet rozegrano polsko-litewski mecz na punkty. Trzeba przyznać, że Litwini mieli większe doświadczenie w tej dyscyplinie sportowej toteż zwyciężyli bezapelacyjnie.

Ostatniego dnia spotkania odbyła się dyskusja dotycząca możliwości dalszego wzajemnego poznawania się obydwu narodów – zarówno Litwini jak i Polacy mówili o możliwościach nauki języka drugiej strony w swoim kraju oraz o sposobach promowania współczesnej literatury. Spotkanie zostało ocenione pozytywnie przez uczestników - krótkie przypomnienie dobrze znanych faktów ze wspólnej historii obydwu narodów było doskonałą okazją do zapoznania się z oceną formułowaną przez drugą stronę, a tym samym jej zrozumienie, co z pewnością w przyszłości ułatwi budowanie pozytywnych i przyjaznych relacji pomiędzy obydwo narodami.

Druga część projektu miała miejsce na Litwie. Spotkanie seminaryjne młodych bibliotekarzy odbyło się w dniach 24-26 września 2009 w Kownie. Jego celem, podobnie jak trzy miesiące wcześniej w Toruniu, było kreowanie pozytywnych i przyjaznych relacji pomiędzy tymi narodami. W spotkaniu wzięli udział ci sami bibliotekarze, którzy uczestniczyli w części pierwszej. Polska strona tym razem skupiła się szczegółowej prezentacji swoich bibliotek. Podobnie jak Litwini w Toruniu, teraz Polacy przedstawili swoje biblioteki przede wszystkim jako nowoczesne instytucje służące zdobywaniu informacji, a także popularyzowaniu literatury i czytelnictwa. Litwini mieli możliwość zapoznania się z metodami pracy polskich bibliotekarzy w zależności od wielkości biblioteki, specyfiki regionu i jej użytkowników. Biblioteki zostały pokazane nie tylko jako instytucje, które pełnią przede wszystkim funkcję gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów, ale również jako doskonale funkcjonujące placówki oferujące swoim użytkownikom rozrywkę, edukację czy przestrzeń do spotkania z drugim człowiekiem. Litwini zapoznali się z naszymi, ciekawymi pomysłami na promocję czytelnictwa i działalności bibliotek. Natomiast młodzi bibliotekarze z Litwy

tym razem skupili się na prezentacji swoich bibliotek jako ośrodkach oferujących informację o regionach, w których działają. Przedstawili możliwości i korzyści jakie płyną dzięki wykorzystaniu tychże informacji w nauce, edukacji, turystyce czy gospodarce. Oprócz prelekcji i dyskusji nie mogło oczywiście zabraknąć miejsca na obejrzenie biblioteki kowieńskiej (miejskiej). Pracownicy biblioteki biorący udział w projekcie prezentowali Polakom poszczególne jej działy, metody pracy, księgozbiór, wyposażenie itd. Istotnym elementem wyjazdu do Kowna było także poznawanie walorów turystycznych tego miasta. Uczestnicy spotkania wraz z przewodnikiem odbyli spacer po Starym Mieście, odwiedzili symbol miasta - barokowy ratusz z XVI wieku (zwany „Białym Łabędziem”), Kościół Zmartwychwstania Pańskiego będący niejako metaforą duchowego odrodzenia narodu litewskiego i uzyskania niepodległości na początku XX wieku, wiele instytucji kultury i liczne muzea w tym Muzeum Wojenne. Do kościoła Zmartwychwstania Pańskiego znajdującego się na Zielonej Górze wjechali jedyną na Litwie kolejką linową uruchomioną w 1931 roku. Różnica wysokości pomiędzy stacjami wynosi aż 75 metrów!

Równie interesującym aspektem wyjazdu do Kowna dla Polaków było zapoznanie się ze zwyczajami biesiadowania i kuchnią litewską. Wspaniałe dania takie jak cepeliny, bliny i najróżniejsze rodzaje mięs przygotowanych w rozmaite, zupełnie nieznanne polskiej części spotkania sposoby podbiły serca (przez żołądek oczywiście) chyba wszystkich obecnych w Kownie młodych polskich bibliotekarzy. W czasie jednego z wieczorów Litwini przygotowali turniej łyżwiarski na lodowisku w największej i najbardziej nowoczesnej w ich kraju galerii handlowej „Akropolis”.

Przed powrotem do kraju polscy członkowie projektu udali się z wizytą do Kiejdan, gdzie odwiedzili miejscową bibliotekę, przepiękny drewniany kościół Świętego Józefa z początku XVIII wieku, szkołę średnią i Mauzoleum Radziwiłłów, a przede wszystkim przeszli się pięknymi, wąskimi ulicami tego uroczego miasteczka, którego niewątpliwym atutem jest niska, drewniana zabudowa. Okazało się, że pod kościołem Świętego Józefa czekała wyjątkowa atrakcja – litewski zespół ludowy, który zagrał mini koncert specjalnie dla polskiej grupy, co z przyjemnością zostało uwidocznione na licznych fotografiach.

Ostatni dzień spotkania seminaryjnego pozwolił podsumować nasze obrady, sformułować wnioski i wyznaczyć cele wspólnej pracy. Bibliotekarze zgodzili się, że propozycja zorganizowania grup dyskusyjnych młodych ludzi w bibliotekach uczestników seminariów, jaka pojawiła się w czerwcu 2009 w Toruniu, na razie pozostaje nieobligatoryjna. Decyzja ta została podjęta w wyniku braku wiedzy na temat możliwości pozyskania dotacji na rozwój projektu w taki sposób. Uzgodniliśmy, że każdy z koordynatorów będzie prowadził zajęcia w swoim obszarze, bądź podejmował działania mające na celu propagowanie w swoich bibliotekach w zakresie, na jaki pozwalają mu na to możliwości ekonomiczne, lokalowe itd. W związku z nieobligatoryjnością prac

podjętych po spotkaniu w Kownie zgodzono się, że najskuteczniejszą formą współpracy z partnerami z Litwy będą stosunki binarne pomiędzy koordynatorami z Litwy dotyczące pomocy merytorycznej w zakresie przygotowywania wyżej wymienionych działań bądź zajęć.

W przypadku pozyskania dotacji, zobowiązano się do przeprowadzenia konsultacji i podjęcia wspólnych, skoordynowanych działań kulturalnych, edukacyjnych i innych mających na celu „zbliżanie kulturowe młodzieży Polski i Litwy na drodze do wspólnej Europy”.

Ustalono również, że wszyscy uczestnicy seminarium pełniący funkcje koordynatorów projektów w swoich bibliotekach będą przynajmniej dwa razy spotykali się na seminariach w celach konsultowania metod i sposobów prowadzonych działań, wymiany doświadczeń, wyznaczania nowych celów, pozyskiwania nowych partnerów do projektu i pozyskiwania środków finansowych na prowadzenie dalszej działalności.

Końcowym ustaleniem było ogłoszenie woli wspólnego tworzenia witryny internetowej, której treści służyłyby promowaniu kultury litewskiej w Polsce i kultury polskiej na Litwie oraz wymiany doświadczeń w prowadzonych działaniach popularyzacyjnych kulturę w bibliotekach. Poprzez stworzenie forum możliwe byłoby natychmiastowe dzielenie się pomysłami i refleksjami dotyczącymi prowadzonych działań we wszystkich ośrodkach w Polsce i na Litwie. Zamieszczanie relacji z prac, dzielenie się pomysłami na rozwijanie i rozszerzanie współpracy z pewnością wzbogaci i urozmaici przedsięwzięcia związane ze zbliżaniem się ku sobie przedstawicieli obydwu narodów.

Oleśnica, Chełmża, 10 październik 2009

Rafał Wojtczak, Jan Krajewski